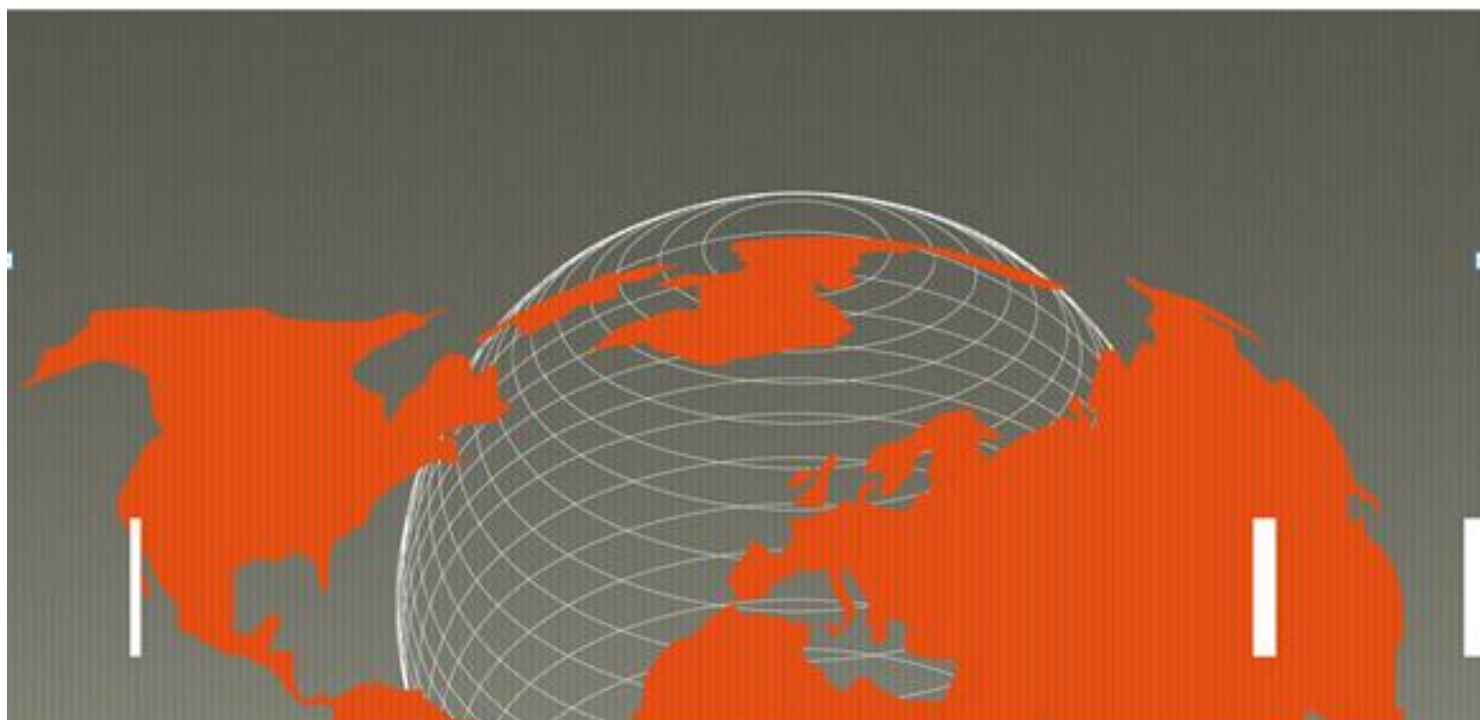

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Evaluering af skolernes praktikpladsopsøgende arbejde over for ikke-praktikpladsgodkendte virksomheder

Analyse og Erhvervsfremme
September 2011

Indhold

1. Baggrund for undersøgelsen	4
1.1. Datagrundlag	4
1.1.1. Virksomheder	4
1.1.2. Skoler	5
1.1.3. UNI-C dataudtræk af ikke - godkendte virksomheder	6
1.1.4. UNI-C dataudtræk af ikke-godkendte virksomheder med mindst 1 aktiv godkendelse	6
1.1.5. Forbehold og metodiske usikkerheder	7
2. Konklusion	8
3. Skolernes praktikpladsopsøgende arbejde	11
3.1 Anvendelse af UNI-C's datasæt	11
3.1.1. Kategori 1-skoler	11
3.1.2. Kategori 2-skoler	12
3.2. Danske Erhvervsskoleundersøgelser om brugen af UNI-C's database	12
3.3. Aktiviteter i forhold til ikke-godkendte virksomheder	13
3.4. Identificering af uddannelser hvor der er godkendt (og skabt) nye praktikpladser	13
3.5. Organisering af arbejdet	18
3.6. De opsøgende medarbejdere	21
3.7. Samarbejdet med virksomhederne	21
3.8. Samarbejdet med de lokale uddannelsesudvalg	22
3.9. Forskellige typer aftaler	23
3.10. Skolernes opfattelse af eleverne	24
4. Oprettelse af praktikpladser i virksomheder	26
4.1 Velfungerende samarbejde med erhvervsskolerne	26
4.2 Sporadisk kendskab til skolernes særlige praktikpladsopsøgende indsats	27
4.3 Virksomhedernes begrundelse for at blive godkendt	27
4.4 Der er rift om praktikpladserne	28
4.5. Hvorfor ønsker virksomheder ikke at blive praktikpladsgodkendt	29
4.6 Samarbejde med faglige udvalg	30
4.7 Hvad fungerer godt og mindre godt i forhold til praktikpladsskabelsen	30
5. Evaluators anbefalinger til det fortsatte arbejde	31
5.1. Hvad kan skolerne gøre?	31
5.2. Hvad kan arbejdsmarkedets parter gøre?	31
5.3. Hvad kan gøres på nationalt plan?	32

Evalueringen er gennemført af:

Annemarie Holsbo og Signe Dalgas Kofoed
Analyse og Erhvervsfremme
Teknologisk Institut

Evalueringsrapporten kan downloades her:

ISBN: 978-87-91461-11-8

September 2011

Kontaktperson

Annemarie Holsbo
Teknologisk Institut
Center for Analyse og Erhvervsfremme
E-mail: anh@teknologisk.dk

1. Baggrund for undersøgelsen

I 2010 blev der iværksat en særlig indsats for at skabe flere praktikpladser. Indsatsen bestod af flere delelementer. Blandt andet udsendte Undervisningsministeriet sammen med DA, LO, KL, Danske Regioner, Danske Erhvervsskoler – Lederne og SOSU-Lederforeningen breve til de omkring 65.000 virksomheder, der var praktikpladsgodkendte, med en opfordring til at tage elever. Der blev stillet en database over ikke-godkendte virksomheder til rådighed for skolerne, så det opsøgende arbejde over for denne gruppe virksomheder kunne faciliteres og intensiveres. Herudover blev der sendt breve til skolernes bestyrelser med opfordring til at styrke den praktikpladsopsøgende indsats.

I april 2010 foretog UNI-C på baggrund heraf et datatræk på virksomheder, der ikke var praktikpladsgodkendte, men som havde potentialet til at være det (se afsnit 1.1 for uddybning af segmenteringskriterier). Database blev distribueret til alle erhvervsskoler med relevante oplysninger på potentielle praktikpladsvirksomheder. Sammen med database fulgte en opfordring til at identificere de virksomheder, som det ud fra skolernes egne kriterier og prioriteringer kunne være relevant at kontakte med henblik på godkendelse og efterfølgende indgåelse af praktikpladsaftaler. Listen omfattede 60.000 virksomheder.

Sideløbende med udsendelse af listen har der været iværksat andre initiativer med henblik på at øge antallet af praktikpladser, bl.a. muligheden for at virksomhederne kunne modtage en præmie og bonus på i 2010 op til 50.000 kr. og i 2011 op til 70.000 kr. samt særlige ordninger for at tage elever, der uforskyldt har mistet deres praktikplads.

Det indgår i aftale om "Flere praktikpladser i 2011", at der skal gennemføres en evaluering af skolernes praktikpladsopsøgende arbejde over for virksomheder, der ikke er godkendt til at have elever. Nærværende rapport udgør denne evaluering. Evalueringsrapporten er inddelt i to hovedafsnit. Det ene har fokus på skolernes arbejde i forhold til praktikpladsgodkendelse af virksomheder og den efterfølgende indgåelse af praktikpladsaftaler, og det andet vedrører virksomhedernes respons og oplevelse af skolernes arbejde i forhold til praktikpladser.

I forbindelse med evalueringen nedsatte Undervisningsministeriet en følgegruppe med repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, LO og Danske Erhvervsskoler – Lederne. I følgegruppemøderne deltog desuden UNI-C, Undervisningsministeriet – Uddannelsesstyrelsen og Teknologisk Institut.

1.1. Datagrundlag

Evalueringen bygger på en række data – såvel kvalitative som kvantitative. I det følgende gennemgås de tre forskellige dataområder, hvortil der er indsamlet data.

1.1.1. Virksomheder

Der er gennemført 32 kvalitative interview med virksomheder, der er blevet praktikpladsgodkendte i 2010. Nogle af virksomhederne er godkendt uden efterfølgende at have indgået praktikpladsaftale, mens andre har indgået praktikpladsaftaler. Fokus har været på at afdække, hvorfor de har valgt at blive godkendt og tage elever nu og ikke tidligere, hvordan samarbejdet med skolen har fungeret, og hvad deres indtryk af den særlige indsats har været. Det blev også undersøgt, hvordan virksomhederne oplevede et eventuelt samarbejde med de faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg om at blive praktikpladsgodkendte. I undersøgelsen fokuseres således på hvilke rationaler og argumenter, der "overbeviser" virksomhederne i forhold til at oprette praktikpladser.

Der er yderligere gennemført 12 kvalitative interview med virksomheder, der, efter at de har haft besøg af en skole, forsat ikke ønskede at blive praktikpladsgodkendte. Fokus har været på at få uddybet virksomhedernes forklaring af, hvorfor de ikke vil godkendes og have elever samt deres oplevelse af mødet med uddannelsesinstitutionen og eventuelt det faglige udvalg.

Endelig er der gennemført en elektronisk survey blandt 65 små og mellemstore virksomheder. 11 virksomheder besvarede spørgeskemaet, mens 42 virksomheder efter tre rykkerskrivelser ikke besvarede spørgeskemaet. 12 virksomheder udfyldte kun dele af spørgeskemaet og blev efterfølgende kontaktede telefonisk. Tre af disse virksomheder ønskede at deltage i undersøgelsen og besvarede spørgeskemaet. De virksomheder, der besvarede spørgeskemaet (14 i alt), var bredt fordelt. Virksomhederne kom fra bygge- og anlægsbranchen, den kemiske fremstillingsbranche, fremstilling af plastprodukter, informations- og kommunikationsbranchen, transportbranchen og endelig offentlige tjenester.

Surveyen var bygget op om følgende temaer:

- Beslutning om at blive praktikpladsgodkendt
- Oplevelse af godkendelsesprocessen
- Potentialet for flere praktikpladser (Virksomhedernes vurdering af, hvorvidt de kunne blive godkendt til flere uddannelser, end de blev)
- Etablering af praktikpladsaftaler (Betydning af præmieordning, skolens indsats i forbindelse med at finde den rigtige elev).

Det kvantitative grundlag for undersøgelsen er således ikke stort, og kvantitativt funderede konklusioner skal derfor ses i dette lys.

1.1.2. Skoler

Der er gennemført 18 kvalitative face-to-face-interview med et bredt repræsentativt udsnit af erhvervsskoler. Skolerne er udpeget i samarbejde med følgegruppen. Fokus har dels været på at afdække, hvordan skolen har arbejdet med UNI-C's datasæt, dels på at undersøge hvordan skolernes aktiviteter over for ikke-godkendte virksomheder tilrettelægges. Hvilke kriterier arbejder de med, når de skal udvælge virksomheder, og hvordan er arbejdet organiseret.

Der er desuden gennemført en elektronisk survey blandt 63 erhvervsskoler, hvoraf 55 erhvervsskoler besvarede spørgeskemaet. Undersøgelsen omhandlede specifikt skolernes erfaringer med og brug af UNI-C's database. Danske Erhvervsskoler gennemførte undersøgelsen i efteråret 2010, og for ikke at gentage undersøgelsen med deraf følgende ulempler for skolerne blev det i følgegruppen besluttet at inddrage resultaterne af denne undersøgelse. Undersøgelsen viste, at det af forskellige årsager, var et fåtal af skoler, der anvendte databasen systematisk.

1.1.3. UNI-C dataudtræk af ikke - godkendte virksomheder

I april 2010 blev UNI- C af Undervisningsministeriet bedt om at levere en liste over ikke-godkendte virksomheder (produktionsenheder¹). Da antallet af ikke-godkendte produktionsenheder i Danmark på udtrækstidspunktet lå omkring 700.000, blev der opstillet en række kriterier, som sandsynliggjorde, at virksomhederne kunne have et praktikpladspotentiale.

Følgende kriterier blev anvendt. Produktionsenhederne skulle:

- være aktive i CVR-registret og/ eller i EASY - P
- være i normal drift, altså **ikke** under konkurs eller i likvidation
- ikke være godkendte eller kun have passive godkendelser²
- have mindst 1 ansat, hvis inden for hovedbranchegrupperne 41, 42 og 43 (opførelse af bygninger, anlægsarbejde, bygge- og anlægsvirksomhed)
- have mindst 2 ansatte inden for øvrige brancher
- have en omsætning på mindst 1 mio. kr., hvor regnskabsoplysninger om omsætning var kendte.

Udtrækket resulterede med disse kriterier i godt 60.000 produktionsenheder, som blev stillet til rådighed for skolerne i et regneark med oplysninger om navn, adresse, kontaktoplysninger, antal ansatte, branche m.v.

1.1.4. UNI-C dataudtræk af ikke-godkendte virksomheder med mindst 1 aktiv godkendelse

Til brug for evalueringen blev der i marts 2011 yderligere foretaget et nyt udtræk med udgangspunkt i de godt 60.000 produktionsenheder fra april 2010.

Udtrækket blev foretaget med følgende kriterier:

- Produktionsenheden skulle i perioden fra april 2010 til marts 2011 have fået mindst 1 aktiv godkendelse.

Dette udtræk resulterede i 2077 produktionsenheder med i alt 3131 godkendelser³.

Hvis man fraregnede godkendelser på SOSU-området, var antallet af produktionsenheder reduceret til 1641 med i alt 2632 godkendelser – heraf 130 med begrænset godkendelse. Der var indgået 1288 ordinære praktikpladsaftaler og 21 delaftaler⁴.

¹ Virksomheder har et CVR – nummer, men kan have flere forskellige steder / afdelinger under sig. Disse hedder i CVR – registreret produktionsenheder. Derfor er det samlede antal af produktionsenheder større end det samlede antal virksomheder.

² En godkendelse passiviseres af forskellige årsager og må ikke længere bruges til at ansætte elever på.

³ En godkendelse skal her forstås som godkendelse til en uddannelse og et underliggende speciale.

En virksomhed, som f.eks. blev godkendt til uddannelsen 1350 Murer, ville blive godkendt både til speciale 1, Murer og speciale 2, Flisemontør. Virksomheden ville derfor tælle med i udtrækket med 2 godkendelser.

⁴ På grund af registerændringer i forbindelse med. indførelsen af SOSU og PAU i praktikpladsstatistikken i 2010 er disse områder ikke med i undersøgelsen.

Udtrækket blev stillet til rådighed for Teknologisk Institut i et regneark med oplysninger om CVR-nummer, navn, adresse, kontaktoplysninger, branche m.v.

1.1.5. Forbehold og metodiske usikkerheder

Der er en række metodiske usikkerheder knyttet til anvendelsen af UNI-C's database. Først og fremmest er det vigtigt at være opmærksom på, at det oprindelige dataudtræk fra april 2010 er et øjebliksbillede. Nogle af produktionsenhederne i udtrækket kunne have været på vej ind i en lukning, en konkurs eller en periode uden ansatte. Nogle af udtrækkets produktionsenheder kunne også høre under et CVR – nr. på en virksomhed, som havde mere end et CVR-nummer og derfor havde aktive godkendelser på et andet CVR – og alligevel optræde i dataudtrækket.

Skolerne blev derfor af Undervisningsministeriet og UNI-C opfordret til at bruge deres ”sunde fornuft og lokalkendskab” i arbejdet med produktionsenhederne i databasen og selv foretage en sortering på baggrund af det udleverede dataudtræk. Skolerne fik ikke pålæg om at kontakte virksomhederne. De blev opfordret af Undervisningsministeriet til at tage kontakt.

Der er stor forskel på, hvor formel skolernes henvendelse til virksomhederne har været, og dermed er der også stor forskel på, hvor let det er for virksomhederne at genkalde sig henvendelsen. Der foreligger endvidere ikke nogle fælles systematiske afrapporteringsmetoder for kontakten, som alle skoler benytter sig af. Nogle skoler har, som det vil fremgå, valgt at udlicitere opgaven til telemarketingbureauer. Andre skoler har selv taget kontakt til virksomheder og efterfølgende anvendt Praktik+¹. Endelig er der også skoler, der udelukkende har valgt at koncentrere sig om virksomheder inden for afgrænsede uddannelsesretninger.

Herudover må der påregnes at være en væsentlig usikkerhed forbundet med Teknologisk Instituts henvendelse et år efter skolernes modtagelse af datasættet. Flere virksomheder må antages ikke at kunne huske, hvorvidt de er blevet kontaktet af en skole. Der kan være sket en udskiftning i staben af medarbejdere, hvilket kan betyde, at den person, der er blevet kontaktet, ikke længere er i virksomheden. Hvis virksomheden ikke har brugt henvendelsen aktivt, vil der tilsvarende være en stor sandsynlighed for, at virksomheden har glemt henvendelsen og dermed svarer nej til at være blevet kontaktet.

Ligeledes er der en række forbehold knyttet direkte til selve databasen. Uanset om en godkendelse er registreret af et fagligt udvalg eller en erhvervsskole, kan vi ikke vide, hvad der har foranlediget ønsket om at blive godkendt. Databasens/regnearkets kolonner med skolenummer og navn kan derfor kun give et fingerpeg om, hvorvidt den pågældende skole har været involveret i en opsøgende indsats over for den pågældende produktionsenhed.

Hvis godkendelsen er registreret af et fagligt udvalg, er det kun produktionsenhedens adresse, der kan antyde hvilken skole, der eventuelt har været involveret i godkendelsen.

På det merkantile område er det dog mere sandsynligt, at den skole, der har registreret godkendelsen, også har været involveret i godkendelsen, da kompetencen til godkendelse er udlagt

¹Praktik+ er et værktøj til systematisering og kvalificering af det opsøgende arbejde for både erhvervsskoler og faglige udvalg. Praktik+ baserer sig på EASY-P's oplysninger om virksomheder og produktionsenheder oprettet i CVR-registret samt oplysninger om godkendelser og uddannelsesaftaler. Praktik+ stilles gratis til rådighed.

til de lokale uddannelsesudvalg, der sekretariatsbetjenes af skolerne. Vi kan dog stadig ikke vide, om det er skolen, der har opsøgt virksomheden, eller omvendt.

Tilsammen giver det en begrænset generaliserbarhed af konklusionerne i evalueringen, idet den direkte sammenhæng mellem skolernes indsats, antallet af nygodkendelser og efterfølgende indgåelse af praktikpladsaftaler ikke kan påvises.

2. Konklusion

Formålet med evalueringen har været at undersøge, hvordan udvalgte erhvervsskoler har anvendt UNI – C's datasæt over ikke – godkendte virksomheder, og hvordan skolerne generelt tilrettelægger det praktikpladsopsøgende arbejde over for virksomheder, der ikke er godkendt til at have elever. På baggrund af undersøgelsen, der gennemgås i de følgende kapitler, følger her de væsentligste konklusioner. Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at der (som beskrevet i det foregående afsnit) er en række metodiske usikkerheder knyttet til anvendelsen af UNI – C's database, hvilket giver en begrænset generaliserbarhed i konklusionerne.

Overordnet viser undersøgelsen, at der foregår et stort opsøgende arbejde på skolerne – både i forhold til at kontakte virksomheder med henblik på at blive godkendt og for at oprette praktikpladser i allerede godkendte virksomheder. Der er imidlertid stor forskel på, hvordan arbejdet tilrettelægges og gennemføres. På nogle skoler er det praktikpladsopsøgende arbejde centraliseret i større enheder, mens det på andre skoler foregår decentralt på de enkelte uddannelsesindgange. Det har ikke været formålet med denne undersøgelse at analysere, hvad der virker bedst i forhold til praktikpladsskabelsen, men der ses i undersøgelsen en sammenhæng mellem graden af centralisering og anvendelsen af registrerings – og opslagsværktøjet Praktik+. Desto mere centralt styret og koordineret en skoler er, desto større er anvendelsen af Praktik+. Såfremt der er flere praktikpladsopsøgende konsulenter beskæftiget med det samme praktikpladsområde er det en fordel, ifølge undersøgelsen, at anvende Praktik+, da værktøjet muliggør systematisk udveksling af viden og kontaktoplysninger og samtidig gør det muligt løbende at trække data på godkendte – og ikke godkendte virksomheder. Det vil sige, at det er muligt at trække de samme data, som i UNI-C datasættet.

En række skoler i Region Nordjylland og Region Hovedstaden som er Praktik+ brugerskoler har alligevel anvendt UNI – C datasættet, fordi de har deltaget i en regional kampagne, hvor det tilknyttede telemarketingbureau – på baggrund af UNI-C listen – har kontaktet virksomheder for at arrangere besøg. Erfaringerne med at anvende et telemarketingbureau er blandede, men de fleste er enige om, at det har ført til, at skolerne er kommet i kontakt med virksomheder, de ellers ikke ville have besøgt.

UNI-C's datasæt er primært anvendt af de skoler, der ikke anvender Praktik+. De har haft stort udbytte af datasættet og finder, at det har bidraget til at identificere virksomheder, de ikke selv havde tænkt på. På flere skoler har de opsøgende medarbejdere dog ikke været klar over, at der har været en forventning om en særlig indsats over for ikke-godkendte virksomheder. Det kan skyldes, at ledelsen på skolen ikke har informeret om det, eller at det tilbage i 2010 ikke blev pålagt skolerne at anvende datasættet – men opfordret til det.

Fælles for skolerne, uanset om de er Praktik+ brugere, centralt eller decentralt koordinerede er, at der ofte ikke skelnes skarpt mellem godkendte og ikke – godkendte virksomheder i det

praktikpladsopsøgende arbejde. Der fokuseres på, hvor der indenfor rammerne af de givne ressourcer, der er til rådighed, lettest kan skabes flere praktikpladser. Det betyder i praksis, at der i en situation med økonomisk afmatning ofte tages kontakt til virksomheder, der tidligere har haft elever, da de er bekendt med hvad det vil sige at have en elev, og det ansvar det medfører.

Undersøgelsen viser, at der er stor forskel på skoleledelsens og bestyrelsens involvering i forhold til det praktikpladsopsøgende arbejde. På nogle skoler er det et højt prioriteret indsatsområde, der løbende behandles strategisk af topledelsen og bestyrelsen. På andre skoler beskæftiger ledelsen og bestyrelsen sig ikke strategisk med praktikpladsspørgsmålet. Det kan medvirke til at gøre det vanskeligt for den enkelte praktikpladsopsøgende konsulent at skabe synlighed og fastholde fokus på praktikplads behovet blandt kolleger.

Der er ikke noget formelt tværgående samarbejde skolerne imellem i relation til det praktikpladsskabende arbejde. På de skoler, hvor arbejdet er decentraliseret og ikke er koordineret, samarbejder de enkelte indgange heller ikke. Hos samtlige skoler, der indgår i undersøgelsen, vægtes det, at den enkelte konsulent har et vist branchekendskab og indsigt i praktikpladsområdet. Mange konsulenter efterlyser større viden om de generelle retningslinjer for skolens praktikpladsarbejde. Undersøgelsen viser, at det vil være en fordel med tværgående samarbejder skolerne imellem, da flere konsulenter efterlyser erfaringsudveksling og synliggørelse.

Skolerne vurderer, at de lokale uddannelsesudvalg ikke er aktive i forhold til at skabe flere praktikpladser, ligesom de faglige udvalg heller ikke proaktivt bidrager til arbejdet. Skolens medarbejdere vil gerne have et stærkere og mere forpligtende samarbejde med både de lokale uddannelsesudvalg og det faglige udvalg om praktikpladsarbejdet.

Skolerne vurderer, at virksomhederne generelt er indstillet på at tage elever, og at det især er manglende arbejde, der får dem til ikke at ville godkendes og tage elever. I enkelte tilfælde har virksomhederne haft dårlige erfaringer med elever og ønsker efterfølgende ikke at påtage sig opgaven. For at imødegå sådanne udfordringer arbejder de fleste skoler med forskellige støtteordninger i forhold til virksomhederne og eleverne.

Undersøgelsen viser, at der er et meget stort antal små og mellemstore produktionsenheder, der er blevet praktikpladsgodkendte og har taget elever. Pr. 15. august 2011 havde 23.101 produktionsenheder med 0-200 ansatte¹ mindst en elev.

Undersøgelsen viser, at mange virksomheder gerne vil være praktikplads, og at der formentlig er et praktikplads potentiale, som imidlertid kun kan udløses ved en meget aktiv målrettet indsats fra skolerne i form af direkte opsøgende kontakt. Mange virksomheder finder, at de har et medansvar for at uddanne faglært arbejdskraft, og nogle virksomheder anvender det som rekrutteringskanal.

Virksomhedspopulationen i denne undersøgelse er generelt tilfreds med skolernes arbejde og kontakten med dem. Mange virksomhedsrepræsentanter giver dog udtryk for, at de kunne ønske sig et tættere samarbejde, efter at eleven er ansat, eksempelvis at få indblik i det faglige indhold i skoleforløbene. Procedurene i forbindelse med godkendelse til praktikplads og den efterfølgende kontraktindgåelse opleves generelt som velfungerende.

¹ Små og mellemstore virksomheder defineres traditionelt som virksomheder med 0 – 250 ansatte, men i UNI-C datatrækket figurerer gruppen af virksomheder med 200-499 ansatte i en samlet kategori. Derfor afgrænses små og mellemstore virksomheder til 0-200 ansatte.

De interviewede virksomheder er ikke bevidste om, at skolerne har gennemført en særlig ekstra praktikpladsopsøgende indsats. Det kan skyldes, at skolerne ikke eksplicit har henvist til den særlige indsats eller at konsulenten ikke har været klar over, at der var forventning om en særlig indsats på området. Endelig kan det også skyldes, at virksomheden ikke kan erindre henvendelsen et år efter (den særlige opsøgende indsats fandt sted i 2010 og evalueringen af indsatsen i 2011).

Der er en voksende opmærksomhed i virksomhederne på de op til 70.000 kr. i præmie og bonus for at tage en elev, selvom der er virksomheder, der ikke er fuldt informerede om mulighederne. Præmien for at tage elever understøtter og kickstarter praktikpladsgodkendelsen i en del virksomheder, og den betyder, at nogle virksomheder siger ja til at blive godkendt nu, hvor de uden præmie havde valgt at vente.

Der er fortsat behov for mere information om de mange muligheder i forbindelse med at være praktikpladsvirksomhed. Mange praktikpladser oprettes, fordi eleverne selv henvender sig og får virksomheden overbevist om, at de skal have elever. Dette og den direkte henvendelse fra skolerne er de vigtigste udløsende faktorer.

Virksomhederne har ikke opfattet – kan ikke huske - at de har fået henvendelser fra faglige udvalg, lokale uddannelsesudvalg eller organisationerne om oprettelse af praktikpladser.

Virksomhederne i denne undersøgelse, der efter besøg fra en skole ikke ønsker at blive praktikpladsgodkendte og indgå praktikpladsaftaler, begrundes det med, at de mangler arbejde, der kan danne grundlag for praktikopklæring. Andre virksomheder har vanskeligt ved at se, hvordan der kan skabes en elevplads med den opgaveportefølje, de har. Her spiller skolerne en afgørende rolle i at være med til at identificere, definere og afgrænse opgaver og synliggøre hvad det koster at have en elev.

3. Skolernes praktikpladsopsøgende arbejde

I dette afsnit præsenteres den del af undersøgelsen, der vedrører skolernes arbejde for at få flere virksomheder praktikpladsgodkendt. Analysen viser, at det praktikpladsopsøgende arbejde organiseres forskelligt på skolerne, og at der er stor forskel på, hvordan skolerne anvender de redskaber, som Undervisningsministeriet og UNI-C stiller til rådighed.

Som nævnt i afsnit 1.1.2., er der gennemført dybdegående kvalitative interview med en eller flere repræsentanter på 18 forskellige erhvervsskoler. Skolerne er repræsentativt udvalgt, således at både små og store skoler, skoler med få indgange, skoler med mange indgange og skoler, der kun udbyder grundforløb, indgår i undersøgelsen. Skolerne er desuden segmenteret geografisk.

3.1 Anvendelse af UNI-C's datasæt

Undersøgelsen viser, at der overordnet er to typer af skoler:

1. Skoler, der er Praktik+ brugere. Disse skoler benævnes kategori 1.
2. Skoler, der ikke benytter Praktik+. Disse skoler benævnes kategori 2.

3.1.1. Kategori 1-skoler

Skolerne i kategori 1 har ikke haft brug for UNI-C databasen. De har selv mulighed for og gennemfører i praksis tilsvarende datatræk i opslags- og registreringsværktøjet Praktik+ for at følge med i udviklingen i deres regionale område eller inden for bestemte typer af brancher.

Undtaget er dog de skoler, der har deltaget i særlige regionale aktiviteter. Det gælder skolerne i Region Hovedstaden og skolerne i Region Nordjylland¹. I disse to regioner har der været ansat et telemarketingbureau til at tage kontakt til virksomheder og arrangere møder for skolernes praktikpladsopsøgende konsulenter. Erfaringerne med at anvende disse bureauer er blandede. Nogle skoler finder, at det har været en effektiv måde at få arrangeret besøg i et stort antal virksomheder. Samtidig har det medført, at skolerne er kommet i kontakt med virksomheder, de ellers ikke ville have henvendt sig til. Andre skoler fremhæver også, at telemarketingbureauerne har været mere offensive i deres kontakt, og at det har været en fordel, da de har fået arrangeret besøg i virksomheder, hvor den opsøgende konsulent måske ikke i samme udstrækning ville have presset på.

Andre skoler oplever, at denne vedholdenhed betyder, at der er blevet arrangeret besøg på steder, hvor virksomheden reelt ikke har været interesseret, men har følt sig presset til at sige ja. Det har i nogle tilfælde givet skolen et dårligt omdømme, fordi de er blevet anset som ansvarlige for kontakten. En gennemgående erfaring fra de skoler, der har anvendt telemarketingbureauer, er kravet om en tæt dialog med den/de personer hos bureauet, der er ansvarlig for opringningerne på skolens vegne, så de kan lyde troværdige og besvare helt generelle spørgsmål. Hvis der sker en

¹ Erhvervsskolerne i Region Nordjylland har været en del af regionsprojektet "Ta' en elev – det betaler sig", hvor der i løbet af 2010 skulle skaffes 20 % flere praktikpladser sammenlignet med året forinden. For yderligere oplysninger se eventuelt <http://praktikjagt.dk/omprojektet/Sider/default.aspx>

I Region Hovedstaden har 7 erhvervsskoler deltaget i en regional kampagne for at skaffe flere praktikpladser. Kampagnen blev afsluttet i sommeren 2010, og målet var konsulentbesøg i 2000 virksomheder. For yderligere oplysninger se eventuelt <http://www.regionh.dk/menu/Uddannelse/Aktuelt/Offensiv+indsats+skal+skaffe+praktikpladser+til+regionens+unge.htm>

personudskiftning, er det ligeledes vigtigt, at den ”nye” oplæres grundigt forud for kontakttagen til virksomheder.

3.1.2. Kategori 2-skoler

En del af skolerne i kategori 2 har brugt UNI-C materialet til det praktikpladsopsøgende arbejde. Fælles for disse skoler er, at de ikke systematisk anvender opslags- og registreringsværktøjer som Praktik+. Ved hjælp af databasen har de derfor være i stand til at identificere virksomheder, de ellers ikke ville have set/kontaktet.

Undersøgelsen har desuden vist, at ledelsen på flere skoler planlægger at gøre brugen af Praktik+ obligatorisk for alle relevante medarbejdere i løbet af efteråret 2011.

3.2. *Danske Erhvervsskolars undersøgelse om brugen af UNI-C's database*

I efteråret 2010 gennemførte Danske Erhvervsskoler (DE-L), med udgangspunkt i UNI-C's database, en elektronisk spørgeskemaundersøgelse af skolernes brug af databasen.

Spørgeskemaet blev besvaret af 55 erhvervsskoler. Undersøgelsen viste, at omkring halvdelen af skolerne anvendte databasen til det praktikpladsopsøgende arbejde (i alt 29 skoler). Det var både små og store skoler, der anvendte listen. Der var således ikke noget mønster, der indikerede, at der var en sammenhæng mellem antallet af praktikpladsopsøgende medarbejdere og brug af databasen. Dog kunne der ses en svag tendens til, at de større skoler oftere anvendte databasen.

De 26 skoler, der fravalgte at gøre brug af databasen, begrundede det bl.a. med, at de eksisterende databaser allerede dækkede deres behov i form af f.eks. Praktik+ og Praktikpladsen.dk. Nogle skoler fandt det vanskeligt at bruge databasen til at identificere virksomheder, da den for dem fremstod uoverskuelig. Endelig var der skoler, som havde brug for en database med søgemuligheder, oplysninger om kontaktperson på virksomheden og muligheden for at skrive kommentarer, hvilket findes i de eksisterende værktøjer.

Undersøgelsen viste, at UNI-C's liste blev brugt i forskelligt omfang på skolerne, men at det kun var få skoler, der kendte resultatet af arbejdet og havde et reelt overblik over det. Undersøgelsen viste, at der var stor variation i skolernes anvendelse og effekt af arbejdet med databasen, men det er ikke muligt at konkludere samlet omkring effekten på baggrund af undersøgelsen.

3.2.1. *Delkonklusion*

Flere skoler er på vej til at bruge Praktik+ og vil derfor i fremtiden, ligesom de der allerede anvender Praktik+, have mulighed for selv at lave de dataudtræk, der er relevante for skolen. De skoler, der allerede anvender Praktik+, har ikke behov for, at UNI-C udarbejder særlige lister og databaser. De ønsker i stedet, at der optimeres på allerede eksisterende systemer. Hvis der, som tilfældet har været i to regioner, skal laves regionale kampagner, kan en liste svarende til UNI-C's database være relevant, men de deltagende skoler vil selv være i stand til at generere listen.

3.3. Aktiviteter i forhold til ikke-godkendte virksomheder

Skolernes praktikpladsopsøgende arbejde defineres først og fremmest af, hvorvidt den enkelte skole udbyder hovedforløb og dernæst af, inden for hvilke typer af uddannelse hovedforløbet udbydes. Samtlige skoler, vi har talt med, ser det som deres ansvar at varetage oprettelsen af praktikpladser inden for de uddannelser, hvor de selv har hovedforløb, mens de skoler, der på nogle af uddannelserne udelukkende har grundforløb, ikke bidrager til at skabe praktikpladser til hovedforløbseleverne, når hovedforløbet ligger på en anden skole. De vurderer, at de ikke har noget ansvar og incitament til at påtage sig arbejdet. Det til trods for at skolerne alligevel får praktikpladstaxameter for den indgåede uddannelsesaftale, selvom hovedforløbet ligger på en anden skole. Hvis eleven allerede har taget et afsluttende grundforløb tilfalder praktikpladstaxameteret nemlig grundforløbsskolen og ikke hovedforløbsskolen.

På de skoler der gennemfører hovedforløb, er der stor forskel på ledelsens bevågenhed i forhold til arbejdet og dermed på, hvor mange ressourcer området tildeles, og på hvordan arbejdet organiseres. Nogle skoler udtaler, at deres problem ikke er mangel på praktikpladser men mangel på elever, der søger de ledige praktikpladser. En landbrugsskole svarer eksempelvis, at den har undladt at gøre brug af UNI- C's database, da den som landbrugsskole ikke mangler praktikpladser.

På mange af de skoler, der har deltaget i undersøgelsen, skelnes der ikke skarpt mellem ikke-godkendte og godkendte virksomheder i forhold til at gennemføre aktiviteter. Der er først og fremmest fokus på, at der bliver indgået praktikpladsaftaler mellem virksomheder og elever. For flere skoler er det en lige så vigtig indsats at sikre, at de virksomheder, der er godkendt – men ikke har elever – inddrages og opretter praktikpladser, ligesom de virksomheder, hvor en aftale er ved at udløbe, holdes til ilden og får en ny elev.

3.4. Identificering af uddannelser hvor der er godkendt (og skabt) nye praktikpladser

For at kunne undersøge hvorvidt den særlige indsats i 2010 med en ekstra praktikpladsopsøgende indsats fra skolernes side har været effektiv, er det nødvendigt at se nærmere på antallet af uddannelser, inden for hvilke der er godkendt nye produktionsenheder og oprettet nye praktikpladser¹. Endvidere er det interessant at undersøge sammenhængen mellem antallet af nygodkendelser og antallet af faktisk oprettede praktikpladser. Med andre ord at undersøge, hvorvidt praktikpladsgodkendelserne også har ført til egentlige praktikpladser i virksomhederne.

I den følgende oversigt vises resultaterne for de uddannelser, hvor der er nygodkendt flere end 10 produktionsenheder. UNI-C datasættet skelner ikke mellem fulde aftaler og korte aftaler, disse tal er ligesom antallet af ordinære igangværende aftaler hentet i UNI-C databank juni 2011. I forhold til de ordinære igangværende aftaler skal der gøres opmærksom på at der indgår aftaler som kan være indgået for 3-4 år siden.

¹ Der henvises til de mange forbehold, der er knyttet hertil, skitseret indledningsvist i afsnit 1.1.5.

Tabel 1: Oversigt over uddannelser med mere end 10 nygodkendte produktionsenheder

Uddannelse	Antal nye godkendelser	Antal indgåede aftaler på de nye godkendelser (inkl. delaftaler)	Antal indgåede aftaler i alt år til dato ultimo maj 2011	Ordinære igangværende uddannelses-aftaler ultimo maj 2011 på uddannelsen	Antal igangværende korte aftaler maj 2011 på uddannelsen	Antal indgåede korte aftaler maj 2011
Individuel EUD, bygnings- og brugerservice	14	16	0	20	0	0
Smedeuddannelsen	62	24	221	1579	34	0
Data- og kommunikations-uddannelsen	60	29	152	895	40	0
Murer	49	25	149	823	164	62
Industri teknikeruddannelse	12	4	68	100	0	0
Plastmager	13	3	21	23		
Anlægsstruktør, bygningstruktør og brolægger	39	15	90	571	15	0
Træfagenes byggeuddannelse	82	64	456	2859	769	255
Snedkeruddannelsen	13	5	33	156	52	24
VVS-uddannelsen	36	16	175	1351	17	0
Elektriker	55	10	335	3056	191	86
Ejendomsservice	93	42	84	296	0	0
Bygningsmaler	20	11	145	829	96	42
Eventkoordinator	28	9	0	30	11	0
Mekaniker	63	36	447	2784	128	56
Mediegrafiker	53	23	31	269	17	0
Vejgodstransport	67	42	163	438	0	0
Lager og terminal	56	30	131	513	5	0
Landbrugsuddannelsen	256	64	245	780	971	263
Anlægsgartner	37	10	99	543	96	32
Dyrepasser	44	9	41	142	133	56
Greenkeeper	28	15	38	122	6	0
Detailslagter	18	8	74	442	0	0
Ernæringsassistent	81	29	118	553	0	0
Serviceassistent	83	92	238	510	0	0
Bager og konditor	15	6	105	198	0	0
Gastronom	49	26	436	1418	12	0
Tandklinikassistent	21	22	154	732	36	0
Beklædningshåndværker	20	8	0	46	0	0
Teater, udstilling og event teknikker	15	9	0	99	8	0
Teknisk designer	18	17	50	263	5	0
Kontoruddannelsen generel	23	1	0	9	0	0
Kontoruddannelsen med specialer	396	276	680	6006	0	0
Handelsuddannelsen med specialer	88	39	222	1057	0	0
Detailhandel med specialer	427	157	1047	6594	0	0
I alt	2434	1192	6248	36.106	2806	876

Som det fremgår af skemaet, er det påfaldende få signifikante sammenhænge, der kan udledes mellem antallet af nygodkendte produktionsenheder og antallet af oprettede praktikpladser. Der ses ikke, som forventet, en klar tendens til, at et stort antal nygodkendelser også medfører et tilsvarende stort antal oprettede praktikpladser. Undtaget er dog de større uddannelser – f.eks. det merkantile område, hvor der er sammenhæng mellem nygodkendte produktionsenheder og antal nyoprettede praktikpladser. Således udgør kontor- og handelsuddannelserne med i alt 934 nye godkendelser 38 % af det samlede antal nygodkendte produktionsenheder og med 473 indgåede praktikpladsaftaler 39 % af det samlede antal indgåede praktikpladsaftaler

Til gengæld er der på en anden af de store uddannelser ”Træfagenes byggeuddannelse” ikke samme tendens. De nygodkendte produktionsenheder udgør kun 3,4 % af det samlede antal nygodkendelser og 6 % af det samlede antal oprettede praktikpladser. Selvom det er en stor uddannelse, tegner Træfagenes byggeuddannelse sig altså kun for få nygodkendelser og praktikpladser set i forhold til det samlede antal i skemaet. Sammenhængen mellem antal af nygodkendte produktionsenheder og antal faktisk oprettede praktikpladser viser imidlertid, at nygodkendelserne i 79 % af tilfældene har ført til en egentlig indgåelse af praktikpladsaftale hos en produktionsenhed. På Landbrugsuddannelsen er dette til sammenligning kun 23 %.

Skemaet viser således, at der er stor forskel mellem antal nygodkendte produktionsenheder og antal oprettede praktikpladser – både på de store og mindre (nye) uddannelser.

Af tabel 2 fremgår størrelsen på produktionsenheder, der er blevet nygodkendt (udtræk fra UNI -C's database marts 2011). Det ses, at potentialet blandt de små og mellemstore produktionsenheder har været stort, og at de udgør en væsentlig andel af de nygodkendte enheder. Ser man på tabel nr. 3 (som er den senest opdaterede oversigt over produktionsenheder, der i august 2011 havde mindst en elev ansat), fremgår det også her tydeligt, at antallet af produktionsenheder med elever ansat er størst i virksomheder med 2 til 9 ansatte.

Table 2: Overview of the size of newly approved production units and the number of entered internship agreements

Ny-godkendte produktionsenheders størrelse	Antal produktionsenheder godkendt	1 Praktikpladsaftale indgået	2 Praktikpladsaftaler indgået	3 Praktikpladsaftaler indgået	4 Praktikpladsaftaler indgået	5-10 Praktikpladsaftaler indgået
0 ansatte	66	13	1	0	0	1
1 ansat	136	45	5	0	0	0
Mellem 2-4 ansatte	536	164	13	3	0	0
Mellem 5-9 ansatte	528	195	4	7	0	0
Mellem 10-19 ansatte	355	115	11	1	0	1
Mellem 20-49 ansatte	267	99	6	4	1	1
Mellem 50-99 ansatte	193	76	12	3	0	1
Mellem 100-199 ansatte	65	26	3	2	2	2
Mellem 200-499 ansatte	33	9	4	2	2	2
Mellem 500-999 ansatte	10	1	0	0	0	0
Over 1000 ansatte	6	2	1	1	0	0

I det oprindelige datatræk fra april 2010 var der ingen virksomheder med 0 ansatte, da virksomheder inden for hovedbranchegrupperne 41, 42 og 43 (opførelse af bygninger, anlægsarbejde, bygge- og anlægsvirksomhed) skulle have mindst 1 ansat og de øvrige brancher mindst 2 ansatte. Se evt. afsnit 1.1.3. Der er altså en række virksomheder, som – i perioden mellem det oprindelige datatræk blev foretaget i april 2010 og dataudtrækket i marts 2011 – har ændret status, således at der nu figurerer virksomheder med 0 ansatte.

Produktionsenheder med 1 ansat er især at finde inden for handel og håndværk i byggebranchen. Udviklingen understreger de mange fluktuationer, der er i markedet, og at dataudtrækket kun er et øjebliksbillede, som skal anvendes med stort lokalkendskab.

Tabel 3: Oversigt over produktionsenheder, der pr. 15. august 2011 har elever ansat

Produktionsenheders størrelse	Antal produktionsenheder med elever totalt (24.225 enheder)
0 ansatte	3.393
1 ansat	2.048
Mellem 2-4 ansatte	4.367
Mellem 5-9 ansatte	4.756
Mellem 10-19 ansatte	3.611
Mellem 20-49 ansatte	2.863
Mellem 50-99 ansatte	1.335
Mellem 100-199 ansatte	728
Mellem 200-499 ansatte	458
Mellem 500-999 ansatte	120
Over 1000 ansatte	90
Uoplyst	456

Tabel 3 viser, at praktikpladserne i Danmark i meget stor udstrækning findes i de små og mellemstore virksomheder. Der er totalt 24.225 godkendte produktionsenheder med elever. Der er ifølge tabel 1 36.106 (maj 2011) ordinære igangværende uddannelsesaftaler på de udvalgte uddannelser. Der er den 6.oktober 2011 ifølge UNI-C's databank totalt 69.612 igangværende praktikpladsaftaler.

Analysen viser endvidere, at der i Region Sjælland og Region Hovedstaden er størst sammenhæng mellem antallet af nygodkendte produktionsenheder og indgåede praktikpladsaftaler. I Region Sjælland har nygodkendelser f.eks. i 53 % af tilfældene ført til etablering af en praktikplads. Til sammenligning er tallet i Region Syddanmark og Region Midtjylland kun 45 %. Der er således ikke nogen tydelig sammenhæng mellem antallet af nygodkendelser/antallet af indgåede praktikpladsaftaler og de regionale praktikpladsopsøgende initiativer og aktiviteter.

Tabel 4: Antal af nygodkendte produktionsenheder og indgåede praktikpladsaftaler fordelt på regionsniveau

Region	Antal nygodkendelser	Antal praktikpladser		
Hovedstaden	653	335	(51%)	
Midtjylland	584	288	(49%)	
Nordjylland	423	192	(45%)	
Sjælland	389	208	(53%)	
Syddanmark	583	265	(45%)	
I alt	2632	1288	(50%)	

Tallet 2632 (I alt) omfatter alle nygodkendelser på alle uddannelser mens de 2434 i tabel 1 kun omfatter uddannelser med mere end 10 godkendelser.

3.4.1. Delkonklusion

Flertallet af de skoler, der har hovedforløb, søger at skabe flere praktikpladser. Undtaget er de skoler, hvor antallet af praktikpladser overstiger antallet af elever – f.eks. på Landbrugsområdet. Det fremgår af UNI-C dataudtrækket fra marts 2011, at der er nygodkendt 1641 produktionsenheder, med i alt 2632 nygodkendelser, og at der er indgået 1288 ordinære praktikpladsaftaler i disse produktionsenheder.

Det betyder dog ikke – som også anført indledningsvist i afsnit 1.1.5. – at man kan drage en lineær sammenhæng mellem skolens praktikpladsopsøgende aktiviteter og antallet af praktikpladsgodkendelser og praktikpladsoprettelser. Således er der nogle af de skoler, der indgår i undersøgelsen, der ikke har brugt eller kendt til databasen og den særlige indsats, selvom det er den pågældende skole, der har registreret godkendelsen. De to regioner, der har gennemført særlige aktiviteter, har ikke registreret flere godkendelser eller praktikpladsaftaler. Det er ikke muligt at udtale sig om, hvordan status ville have været uden. Tilsvarende er det ikke muligt at påvise tydelige sammenhænge mellem nygodkendte produktionsenheder og indgåede aftaler på de forskellige uddannelser.

3.5. Organisering af arbejdet

Undersøgelsen viser, at skolernes praktikpladsopsøgende arbejde er organiseret på to forskellige måder, og der er ikke nogen klar sammenhæng mellem skolens størrelse, antallet af indgange og den valgte organisering.

Den ene hovedkategori består af de skoler, hvor det praktikpladsopsøgende arbejde er *centralt* organiseret. Her er de opsøgende medarbejdere samlet i en enhed, der er ansvarlig for al kontakt til virksomhederne vedrørende praktikpladsgodkendelse og oprettelse af praktikpladser. I nogle tilfælde er det de samme medarbejdere, der servicerer virksomhederne i forhold til efteruddannelse. Når først en elev er ansat, er det faglæreren på den pågældende uddannelse, der er ansvarlig for den løbende opfølgning og kontakt. På disse skoler er taxametermidlerne samlet i den centrale enhed, ligesom enheden også administrerer eventuelle projektmidler fra AER.

Den *anden hovedkategori* består af skoler, hvor praktikpladsarbejdet er *decentralt* organiseret. Det praktikpladsopsøgende arbejde foregår her i de enkelte uddannelsesindgange. Der er imidlertid to grupper inden for denne kategori.

Den ene er *decentralt organiseret, men arbejdet er centralt koordineret og styret*. Taxameter og eventuelle AER-projektmidler hjemtages centralt og fordeles derefter til skolens uddannelser og indgange, således at der tages højde for forskelle i virksomhedernes efterspørgsel og antallet af elever. De opsøgende medarbejdere er ansat decentralt og er som regel undervisere, der i et vist omfang frikøbes til det praktikpladsopsøgende arbejde af den centrale koordinator. Aftalen omfatter i flere tilfælde måltal for indsatsen, f.eks. hvor mange besøg der skal gennemføres i forhold til forskellige uddannelser. Aftalen indeholder desuden beskrivelser af succesmål – f.eks. for hvor mange praktikpladser eller nygodkendelser der skal være opnået inden for en periode. Hvis det opsøgende arbejde reduceres, bliver betalingen fra den centrale enhed det tilsvarende. Koordinatoren sørger for, ligesom på de skoler hvor arbejdet er samlet centralt, at der sker en løbende kvalificering af medarbejderne, ligesom der videndeles og erfaringsudveksles.

Tildelingen af midler kan være afhængig af behovet for praktikpladser, således at de uddannelser med mange elever får flere ressourcer end dem med få. Men den kan også være afhængig af, hvor vanskeligt det er at skaffe praktikpladser på en given uddannelse. Der kan f.eks. være uddannelser, som for nylig er blevet uddannelsesdækket, hvorfor de får tildelt ekstra midler for at få et tilstrækkeligt antal godkendte praktikpladsvirksomheder.

I den anden gruppe foregår aktiviteterne *decentralt i de enkelte indgange og er ikke centralt koordineret* hverken i forhold til det praktikpladsopsøgende arbejde overfor godkendte eller ikke-godkendte virksomheder. Denne kategori af skoler udgør den største gruppe af decentralt organiserede skoler. De forskellige uddannelsesindgange organiserer selv, hvordan de vil tilrettelægge og gennemføre arbejdet. Der foregår ingen systematisk erfaringsopsamling, og resourceallokeringen foregår uden, at der er taget højde for udbuds- og efterspørgselsdynamikker. De udførende medarbejdere på de interviewede skoler inden for denne kategori har ikke kendskab til, hvordan arbejdet foregår inden for de andre områder. De ved derfor heller ikke, om der har været gennemført særlige indsatser og aktiviteter i forhold til virksomhederne i forbindelse med, at UNI-C datamaterialet er blevet sendt til skolen.

Inden for hver indgang er der ofte kun en person, der arbejder opsøgende med administrativ sekretærassistance fra f.eks. praktikservicekontoret – bl.a. i forhold til at udfylde blanketter, indsende materialer til de faglige udvalg og udfærdige den endelige kontrakt med virksomheden. Midlerne til arbejdet bevilliges af uddannelseslederen for de pågældende uddannelser, ligesom eventuelle projektmidler fra AER tages hjem og anvendes decentralt. Denne organisering betyder, at de udførende medarbejdere i deres arbejde udelukkende repræsenterer deres egne uddannelser. De besøger og oplever selv, at de har en god kontakt med virksomheder i deres region, som er relevante i forhold til deres uddannelser. På Bygge-Anlæg indgangen mener en af de opsøgende medarbejdere, som vi har interviewet, således, at han kender alle de håndværksvirksomheder, der er i det område, hans skole optager elever fra. Det kan ske, at der kommer en elev fra et andet område til skolen, som gerne vil have praktikplads hjemme i sit eget område, og så må den opsøgende medarbejder i gang med at finde nye virksomheder.

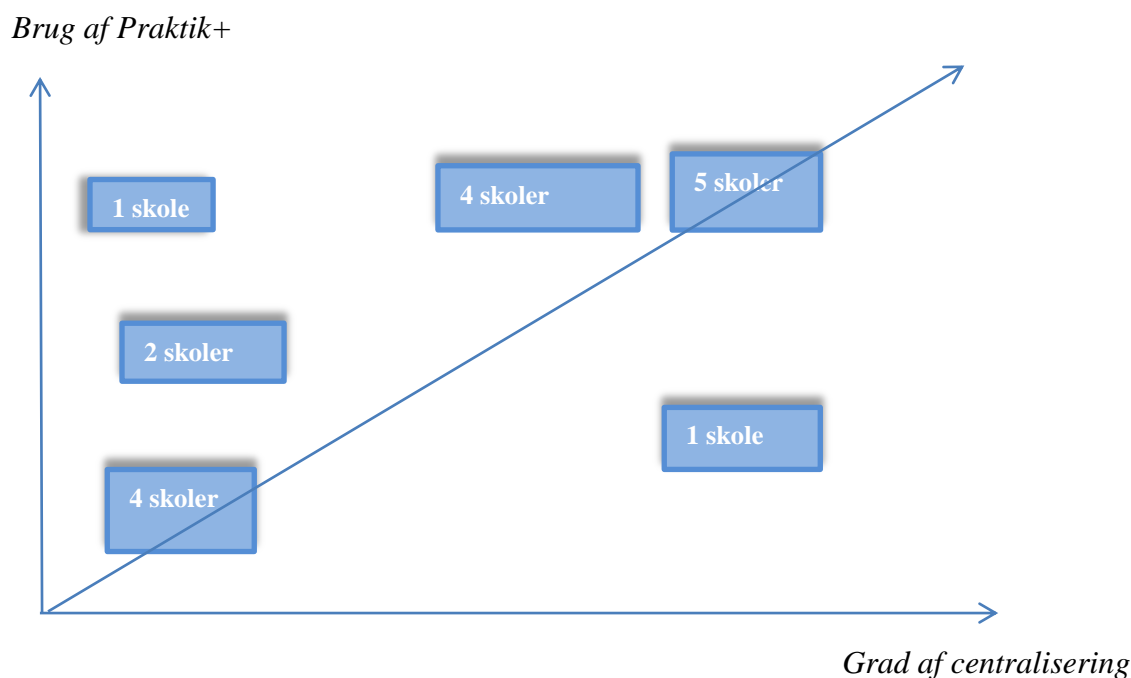
Blandt de skoler, der indgår i denne undersøgelse, er der sammenfald mellem Praktik+brugerskolerne og organisationsformen, således at de centralt organiserede og de centralt

koordinerede alle er Praktik+ brugere, mens en del af de decentralt organiserede enten ikke anvender Praktik+ eller ikke anvender alle faciliteter.

På de decentralt organiserede skoler er den opsøgende medarbejder ofte også enten underviser, skolepraktikinstruktør eller studie/erhvervsvejleder. På de centralt organiserede skoler er konsulenten som regel fuldtidsansat, men konsulenten kan også fungere som vikar eller deltidsunderviser.

Fordelingen ses i nedenstående oversigt over de skoler, der indgår i undersøgelsen, fordelt i forhold til anvendelsen af Praktik+ og graden af central styring af arbejdet.

Figur 1: Oversigt over sammenhængen mellem brug af Praktik+ og graden af centralisering

I undersøgelsen har 18 erhvervsskoler deltaget. Skemaet viser de 17 skolars placering. Skole nr. 18 gennemfører kun grundforløb og arbejder ikke med praktikpladsskabelse.

3.5.1. Delkonklusion

Der er stor forskel på, hvordan skolerne organiserer arbejdet i forbindelse med godkendelse af virksomheder og oprettelse af praktikpladser. Nogle skoler samler alle ressourcer i en central enhed, og på andre skoler foregår al arbejdet decentralt. Undersøgelsen kan ikke påvise klare sammenhænge mellem Praktik+ brug/centraliseringsgrad og effektivitet og udbytte af UNI-C datamaterialet. Men jo større centraliseringsgrad og (deraf følgende) Praktik+ brug, jo større lederfokus, ressourceoptimering og professionel håndtering af praktikpladsarbejdet – også hvad angår institutionel erfaringsopsamling.

3.6. De opsøgende medarbejdere

Flere af de opsøgende medarbejdere mener, at det i forhold til at få godkendt flere virksomheder er nødvendigt at bruge flere forskellige taktikker – lige fra deltagelse på messer og mestermøder til uformelle opringninger og besøg. Alle er enige om, at et godt lokalkendskab er af afgørende betydning. Alle er ligeledes enige om, at det i meget stor udstrækning er den personlige kontakt til virksomheden, der er udslagsgivende for, at virksomheden lader sig godkende, og at den efterfølgende tager en elev.

Især på de skoler, hvor arbejdet ikke er centralt koordineret, mener flere, at det også er de personlige relationer, der er afgørende, og at det ikke hjælper på antallet af godkendelser, at der iværksættes kampagner eller særlige indsatser, eller at arbejdet bliver struktureret som f.eks. ved at anvende Praktik+ (i større udstrækning).

Nogle skoler skelner ikke mellem praktikpladsarbejdet i forhold til godkendte og ikke-godkendte virksomheder. De anser det for at være samme type af opsøgende arbejde, der skal gennemføres. Især inden for det merkantile område, hvor skolerne, som sekretær for lokale uddannelsesudvalg (LUU), på vegne af det faglige udvalg selv kan stå for praktikpladsgodkendelsen, skelnes der ikke skarpt.

Uanset hvordan skolerne har valgt at organisere arbejdet i forhold til de ikke-godkendte virksomheder, betones betydningen af, at de konsulenter, der møder virksomhederne, har branchekendskab. For nogle virksomheder er det afgørende, at konsulenten har et indgående kendskab og kan tale med om udviklingen inden for branchen – f.eks. om ny teknologi. For andre er det tilstrækkeligt med et vist branchekendskab. Her er det i højere grad god kommunikation, troværdighed og viden om praktikpladser, der er udslagsgivende.

3.7. Samarbejdet med virksomhederne

Nogle af de skoler og indgange, der har deltaget i undersøgelsen, oplever, at virksomhederne henvender sig til dem i større udstrækning, end de selv er opsøgende. Det gælder f.eks. skoler i udkantsområder, hvor virksomhederne kan have svært ved at tiltrække elever, når de slår elevpladser op. De unge vil i mange tilfælde gerne have elevplads i de lidt større byer, og skolens opgave bliver i de situationer at gøre eleverne opmærksomme på, at der i de lokale virksomheder er faktiske muligheder.

I kriseperioden har nogle skoler valgt at have fokus på de godkendte virksomheder, som ikke har taget elever i det seneste år. Det er nemt at henvende sig til disse virksomheder, da de har erfaring med at have elever og kender procedureerne.

Inden for nogle uddannelsesområder oplever skolerne, at virksomhederne er aktive og opsøger skolen. Det gælder f.eks. inden for lager/logistik-området. Den opsøgende medarbejder fortæller, at han to til tre gange om ugen modtager henvendelser fra virksomheder, der ønsker at blive godkendt, fordi de har elever, der har opsøgt dem, og gerne vil i praktik hos dem.

På nogle skoler, hvor arbejdet foregår decentralt og ikke-koordineret, vælger nogle af de opsøgende medarbejdere – på grund af oplevet tidspres – at gå, hvad der opfattes som den sikre vej, dvs., at de først og fremmest kontakter virksomheder, der er godkendte, og som er vant til at have elever.

Nogle er af den opfattelse, at de meget små virksomheder med 1-2 medarbejdere, på trods af de mange muligheder i forskellige aftaletyper, er for små og pt. (2010-2011) har så store problemer med at overleve, at det ikke er forsvarligt, at de ansætter elever.

Den overvejende del af skolerne opfatter generelt virksomhederne som motiverede for at oprette praktikpladser. For de virksomheder, der har haft besøg af en skole og efterfølgende ikke ønsker at blive praktikpladsgodkendt, er det skolens opfattelse, at afslag om godkendelse og efterfølgende indgåelse af praktikpladsaftale først og fremmest begrundes med mangel på arbejde i virksomheden. I de tilfælde, hvor skolen ikke har været i kontakt med virksomheden, kan afslag hænge sammen med manglende kendskab til de muligheder, der er i forhold til praktikpladser. Men skolernes vurdering er, at langt de fleste virksomheder gerne vil tage deres del af ansvaret og ansætte elever.

Nogle virksomheder tror ikke, at de har råd til at have elever, og her spiller vejledning og information også en afgørende rolle. Mange skoler beretter, at de aldrig eller meget sjældent møder ”urimelige” afvisninger.

3.8. Samarbejdet med de lokale uddannelsesudvalg

Ingen af de skoler, vi har interviewet, har på trods af, at der er spurgt direkte til emnet, berettet om LUU, der er proaktive i forhold til at generere flere praktikpladsgodkendte virksomheder. Nogle skoler oplyser, at deres lokale uddannelsesudvalg inden for en given uddannelse forbeholder sig retten til at godkende aktiviteter – f.eks. i forhold til at sende breve ud til alle mestrene i et givet område uden at dette omvendt medfører, at de selv er aktive i forhold til at skabe flere praktikpladser. Enkelte steder er det den personlige kontakt mellem skolens praktikpladsmedarbejder og et eller flere medlemmer af LUU, der bidrager til skabelsen af praktikpladser. Men der er tale om en uformel erfarings- og vidensdeling om nye tiltag.

De opsøgende medarbejdere på skolerne opfatter generelt LUU som fraværende i forhold til deres arbejde, og størstedelen af de møder, der afholdes med LUU, er ofte præget af manglende repræsentation. De fungerer i praksis som rene informationsmøder, hvor skolen underretter medlemmerne af udvalget om status og planer.

Flere af de skoler, der har deltaget i denne undersøgelse, vurderer, at LUU kunne fungere væsentligt bedre. Blandt andet kunne udvalgets medlemmer i højere grad end nu søge at være en mere aktiv medspiller i forhold til praktikpladsarbejdet og søge at synliggøre manglen på praktikpladser i en lokal kontekst.

Nogle skoler har et samarbejde med interesseorganisationerne, som de vurderer som meget værdifuldt i forhold til at skabe kontakter til virksomhederne.

Generelt er der et fint samarbejde mellem skolerne og de faglige udvalg, men ifølge de interviewede skoler er de faglige udvalg med få undtagelser fraværende i forhold til at skabe flere praktikpladser.

3.8.1. Delkonklusion

Selvom der har været gennemført adskillige ”særlige indsatser”, er det skolernes opfattelse, at der fortsat er behov for mere information om praktik i virksomhederne. På trods af virksomhedernes generelle velvilje er der behov for mere viden bl.a. om de økonomiske forhold, der er knyttet sig til at have en elev.

De opsøgende medarbejdere med deres branche og lokalkendskab spiller en væsentlig rolle, men også de lokale uddannelsesudvalg kunne spille en vigtig rolle i forhold til at skabe opmærksomhed og kontakt til de lokale arbejdspladser. Ligesom der er brug for, at de faglige udvalg proaktivt arbejder med praktikpladsspørgsmålet.

3.9. Forskellige typer aftaler

Der er stor forskel på, hvordan virksomhederne inden for de forskellige brancher skal kontaktes, og hvorledes møderne skal afvikles. Det er et væsentligt parameter for de praktikpladsopsøgende konsulenter at have viden om dette. På detailhandelsområdet kommer man forbi butikken om formiddagen, mens der ikke er så travlt, og hvor det kan lade sig gøre at få en uformel ”snak” om praktik. Samtalen finder ofte sted i butikken. På kontorområdet skal der altid træffes en forudgående aftale. Samtalen er mere formaliseret og foregår ofte i et mødelokale. På bygge/anlæg er det almindeligt, at praktikpladskonsulenten kommer forbi uanmeldt, og at i hvert fald den første samtale finder sted på byggepladsen.

Praktikpladsmedarbejderne giver udtryk for, at det er godt, at der er fleksibilitetsmuligheder i forhold til praktikpladsoprettelse. De oplever, at det i forhold til de virksomheder, der er tvivlende, kan betyde, at de lader sig godkende og opretter praktikpladser, at der findes forskellige muligheder for afprøvning. F.eks. kan det være en døråbner at en virksomhed starter med at have en elev gratis fra skolepraktikindgangen, den såkaldte virksomhedsforlagte undervisning eller en elev ansat i en periode i det der hedder delaftale under skolepraktik.

Af tabel 5 fremgår det, at der kun er meget få af de nygodkendte virksomheder i UNI-C data listen, der efterfølgende har indgået delaftaler¹. De 18 aftaler fordeler sig på 15 virksomheder og 18 produktionsenheder. 1 af virksomhederne har både indgået en ordinær uddannelsesaftale og en delaftale. 8 skoler og 2 udvalg er registreret som oprettere af godkendelserne. Delaftaler er således en mulighed for skolepraktikeleverne, men som ifølge UNI-C datasættet kun anvendes i meget begrænset omfang. Det vil med andre ord sige, at de skoler, der efter godkendelsen, har fået virksomheden til at indgå en praktikpladsaftale med en elev stort set ikke har brugt delaftaler.

Tabel 5: Fordeling af indgåede delaftaler under skoleophold

Virksomhed	Antal	Uddannelse
Fremstillingsvirksomhed	5	Tekstil- og beklædningsassistent, maskinsnedker, træoperatør – møbel, tømrer, produktionsassistent – døre og vinduer
Byggefagene	5	Murer, flisemontør, tømrer
Trykkeri	1	Mediegrafisk assistent
Sportsklub	2	Mediegrafisk assistent
Forretning	5	Beklædningshåndværker, tekstil- og beklædningsassistent, installationsteknik, bygningsmaler
I alt	18	

¹ En delaftale er en uddannelsesaftale, der indgås med en elev i skolepraktik.

På UNI-C's liste (marts 2011) over nygodkendte produktionsenheder, er der ud af de 1641 nygodkendte produktionsenheder med i alt 2632 godkendelser kun er 130 produktionsenheder med begrænset godkendelse. 31 skoler er registreret som oprettere af godkendelserne. Begrænset godkendelse er således en mulighed, der foreligger når virksomheden ikke kan tilbyde eleven et helt uddannelsesforløb, men den har kun været meget begrænset anvendt ifølge - UNI-C datasættet.

Tabel 6: Oversigt over produktionsenheder med begrænset nygodkendelse – fordelt på uddannelse

Uddannelse (over 5)	Antal med begrænset godkendelse ¹
Administration	9
Auto	8
Butiksmedhjælper	7
Bygningsmaler	5
Gastronomassistent	5
Generel kontor	21
Kontorservice	10
Lagermedhjælper	17
Rengøringstekniker	5
Mediegrafiker	6
Tømrer	5

3.10. Skolernes opfattelse af eleverne

Skolerne oplever, at virksomhederne ikke altid har realistiske forventninger til eleverne. Virksomhederne forventer i nogle tilfælde for meget af den enkelte elev. Det gør sig især gældende indenfor det merkantile område, hvor flere skoler beretter om, at virksomhederne har for store forventninger til hvilke opgaver HG eleverne (Handelsskolernes Grundforløb) kan varetage. Specielt under opsvinget og med den deraf følgende store efterspørgsel kunne det være vanskeligt at skaffe et tilstrækkeligt antal kvalificerede elever til de udbudte praktikpladser. Der er nu en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel. Skolerne beretter også om virksomhedsejere, der er meget bekymrede over, hvorvidt eleven kan fungere på arbejdspladen.

Tiltag som virksomhedsforlagt undervisning eller korte virksomhedspraktikperioder kan være med til at afhjælpe nogle af disse problemer – både for eleven og for virksomheden.

For at imødekomme denne bekymring hos virksomhederne, er der nogle skoler, der har etableret forskellige ordninger, der kan støtte virksomheden og samtidig være med til at fastholde eleven. Det kan f.eks. være en mulighed for, at virksomheden kan henvende sig til en mentor, hvis der er sociale problemer, og til faglæreren, hvis der er faglige problemer, og frafaldstruede elever tilknyttes en elevcoach. Den kvalitative undersøgelse viser, at skolerne – på trods af diverse ordninger – alligevel oplever, at der er nogle virksomheder, bl.a. også de der har haft elever ”altid”, der melder fra, fordi de ikke magter mere. På skolen opleves det som bagsiden ved 95 %- målsætningen.

Nogle skoler problematiserer tilsvarende, at nogle unge mangler sociale og kulturelle færdigheder. Det betyder, at de har svært ved at gennemføre en uddannelse. De kan eksempelvis have svært ved

¹ Fra UNI-C's nygodkendtliste marts 2011. Kun uddannelser med mere en 4 produktionsenheder indgår.

at afkode strukturen på skolen og forstå, hvad det for eksempel vil sige at møde til tiden og at have styr på ting, inden man møder op. Nogle skoler mener omvendt, at der er alt for megen dårlig omtale af elevernes manglende forudsætninger og for mange generaliseringer.

Omvendt er der også flere virksomheder, som har for lave forventninger til kommende elever, og som derfor ikke overvejer, at de kan have relevante opgaver til oprettelse af en praktikplads. Det er først, når skolen gør opmærksom på indholdet af uddannelsen og de mange muligheder for at sammensætte et praktikophold, at der er grundlag for videre samarbejde.

4. Oprettelse af praktikpladser i virksomheder

Analysen viser, at virksomhederne grundlæggende gerne vil være praktiksted, og de, der har elever, er typisk glade for det. Ingen af de virksomheder, der har deltaget i undersøgelsen, er utilfredse med at være praktikplads eller med at have elever. De synes, at det er et krævende arbejde, men vil gerne medvirke til, at der er praktikpladser, så unge kan få en faglig uddannelse. Samtidig fremhæver flere virksomheder, at det giver en unik mulighed for at skaffe kvalificeret arbejdskraft til virksomheden på længere sigt.

4.1 Velfungerende samarbejde med erhvervsskolerne

Virksomhederne oplever, at procedurerne vedrørende *praktikpladsgodkendelse* fungerer godt, og at både skolerne og det faglige udvalg er behjælpelige med det, der umiddelbart kan virke komplekst. Kun en virksomhed er utilfreds med skolens indsats i forbindelse med praktikpladsgodkendelsen. Flertallet af virksomheder har haft besøg af en konsulent fra skolen i forbindelse med godkendelsen og har været tilfredse med den personlige kontakt, som vægtes højt. Den personlige kontakt er afgørende for at skabe og fastholde praktikpladser. Det fremgår tydeligt, at et tillidsfuldt, tæt og professionelt samspil mellem virksomhed og skole er fremmende for virksomhedens oplæringsvilje og kapacitet. Omvendt kan en dårlig oplevelse virke demotiverende.

Generelt er der også et velfungerende samarbejde mellem skolerne og virksomhederne i forhold til selve *oprettelsen af praktikplads*. Dog er det for flere virksomheder uklart, hvilke tilskud der kan søges. Virksomhederne har generelt vanskeligt ved at navigere rundt i de mange forskellige ordninger (bonus og præmieordninger, løntilskud m.v.). Dette gælder både store og små virksomheder og også de virksomheder, som tidligere har haft elever¹. Enkelte virksomheder efterlyser også bedre information om muligheden for kombinationsaftaler og delaftaler.

Over halvdelen af virksomhederne efterspørger større indsigt og viden om, *hvad der sker på skolen*. Ofte mangler virksomhederne information om indholdet af næste skoleforløb, og hvad der forventes af eleven. Virksomhederne udtrykker, at de gerne vil forberede eleven på de opgaver, vedkommende skal gennemgå på skoleforløbet forud for skoleopholdet, men at det ofte ikke kan lade sig gøre på grund af den manglende viden. Flere virksomheder efterlyser også arrangementer, hvor mester inviteres til at se, hvad eleven har lært på skoleopholdet. Dels for med egne øjne at erfare, hvad deres elev har gennemgået i undervisningen, men også for at holde sig opdateret.

Nogle virksomheder opfatter skoleperioderne som for slappe med for mange pauser og for lidt styring, og de problematiserer, at der ikke stilles nok krav til eleverne på skolen. Enkelte virksomheder ønsker mere fokus på den teknisk faglige og praktiske del og tilsvarende mindre fokus på boglige – akademiske – teoretiske kompetencer. Det er karakteristisk, at virksomhederne ikke kender til og ikke synes at opleve de senere års reformer for at fremme praksisrelevansen i erhvervsuddannelserne – herunder også introduktionen af den ny mesterlære. Endvidere er der en del virksomheder, som ikke kender til de ændringer, der har fundet sted de senere år i forhold til at øge fleksibiliteten i, hvornår skoleophold placeres. Enkelte virksomheder anbefaler hyppigere skoleophold af kortere varighed, for at eleven bevarer den tætte kontakt til dagligdagen på virksomheden.

¹ Nogle virksomheder havde på tidspunktet for dataudtrækket i april 2010 passive praktikpladsgodkendelser, dvs., at virksomhederne på et tidligere tidspunkt har været praktikpladsgodkendt.

4.1.1. Delkonklusion

Generelt er der tilfredshed med samarbejdet med skolerne om ansættelse af en elev, men når eleven er blevet ansat, efterlyser virksomhederne en mere systematisk information og opfølgning på uddannelsesplaner, aftaler og indhold. Virksomhederne foreslår, at skolerne gennemfører virksomhedsbesøg for at sikre et kontinuerligt informationsflow, men også for at tilstræbe at virksomheden på ny vælger at tage en elev.

4.2 Sporadisk kendskab til skolernes særlige praktikpladsopsøgende indsats

Ingen af de virksomheder, der indgår i undersøgelsen, har vidst, at der på skolerne har været gennemført en særlig indsats med ekstra fokus på det praktikpladsopsøgende arbejde. Virksomhederne er ikke af den opfattelse, at de har fået tilsendt mere skriftligt materiale end ellers, eller at skolen har været mere opsøgende end normalt.

Der er dog en voksende opmærksomhed på de op til 70.000 kr. i præmie og bonus for at tage en elev. De fleste virksomheder tillægger den nuværende præmieordning væsentlig betydning, men de afviser, at præmieordningen i sig selv er udslagsgivende for virksomhedens beslutning om at tage en elev. De 70.000 kroner gør den forskel, at virksomheder, der har overvejet at tage en elev, ofte beslutter at prøve. Flere virksomheder efterlyser viden og information om, i hvor høj grad og hvornår en elev begynder at bidrage til virksomhedens bundlinje, idet overvejelser om sammenhæng mellem de fornødne ressourcer til oplæring af eleven og den økonomiske kompensation er et centralt element i mange virksomheders overvejelser om at tage en elev.

4.2.1. Delkonklusion

I forhold til at skabe opmærksomhed om praktikpladser har den særlige indsats kun virket begrænset. Det er i vid udstrækning den direkte personlige kontakt og den økonomiske saltvandsindsprøjtning i form af en kontant præmie, der fører til godkendelse og elever.

4.3 Virksomhedernes begrundelse for at blive godkendt

I de fleste virksomheder er det fortsat argumentet om social ansvarlighed, uddannelse af de unge og muligheden for fortsat at have virksomhed i Danmark, hvor faglærte udgør en væsentlig del af kernearbejdskraften, der er hovedårsagen til at tage elever. Et bredt udsnit af de deltagende virksomheder anser elever for at være en gunstig rekrutteringskilde, der gør det muligt for virksomheden at se eleven an inden en eventuel ansættelse. Omkostninger til indkøring ved ansættelse minimeres, da eleven under elevperioden allerede kender virksomhedens arbejdsopgaver, arbejdsrytme og kultur. Endelig giver det virksomheden mulighed for at forme og påvirke den kommende medarbejder i den retning, virksomheden ønsker.

En mindre andel af de virksomheder, vi har talt med, har valgt at blive praktikpladsgodkendt som følge af et ønske om at opkvalificere en intern medarbejder. Endelig er der også virksomheder, som ikke var klar over eller bevidste om, at de kunne oprette en praktikplads. På grund af skolens opsøgende indsats og information om mulighederne for at oprette en praktikplads valgte virksomheden at oprette en praktikplads. Endelig er der virksomheder, som selv har haft en viden

om godkendelsesprocessen i forvejen – f.eks. via brochurer – og selv tager kontakt til skolen og beder om hjælp til at blive godkendt. Det er de færreste virksomheder, som gør dette uden en forudgående elevhenvendelse.

Der er ingen af de virksomheder, vi har talt med, der har en formaliseret rekrutteringsstrategi i forhold til ansættelse af elever, da det ofte er helt nyt for dem. Nogle virksomheder udtaler, at de forventer at deres elever vil blive fastansat, når de er udlærte, mens det i andre virksomheder afhænger af virksomhedens oplevelse af den enkelte elev.

Den hyppigste forklaring på, at virksomhederne ikke tidligere er blevet godkendt, er manglen på relevante opgaver i en faglig oplæringskontekst. Den centrale barriere for udnyttelse af virksomhedernes uddannelseskapacitet er, at virksomhederne ikke finder, at de har opgaver til eleverne. Andre forklaringer vedrører manglende tid, og nogle virksomheder har ikke været opmærksomme på muligheden for at blive praktikpladsgodkendt. Det fremgår af virksomhedsinterviewene, at det er vigtigt at være opmærksom på, at det i takt med de teknologiske og organisatoriske forandringer kan være svært for virksomhederne at identificere relevante opgaveaktiviteter, som matcher de formelle oplæringskrav. Det er derfor afgørende, at skolerne i deres opsøgende arbejde hjælper virksomheden med at identificere og udpege opgaveområder samt give fyldestgørende information om mulighederne for kombinationsaftaler.

Endvidere peger analysen på, at nogle virksomheder uden fast praksis med hensyn til at uddanne elever kan miste opmærksomheden på området og derfor undlader at gøre brug af deres praktikpladsgodkendelse. Virksomhederne peger på, at det er vigtigt, at både de praktikpladssøgende samt skolerne har fokus på at følge op på de godkendelser, der er blevet tildelt, så virksomhedernes opmærksomhed fastholdes.

4.4 Der er rift om praktikpladserne

Virksomhederne oplever i øjeblikket, at der er et stort pres i forhold til forskellige former for virksomhedsoplæring. De nævner f.eks. ”gratis elever”, praktikanter, flexjobbere og forsøgspraktik for arbejdsløse. For nogle virksomheder har det været svært at skelne, når man er blevet kontaktet vedrørende praktikplads. Det er derfor vigtigt, at skolen vejleder og informerer grundigt i deres opsøgende arbejde og at elever, der henvender sig til virksomheden med henblik på oprettelse af en praktikplads, gør det klart, hvad deres henvendelse drejer sig om.

Der er blandede erfaringer og holdninger til de mange nye typer af henvendelser. Nogle virksomheder finder det u hensigtsmæssigt, fordi praktikordningen udnyttes af nogle virksomheder, for hvem det er en mulighed for at få gratis arbejdskraft uden intention om at indgå en uddannelsesaftale efterfølgende. De fleste virksomheder er dog positive og betoner vigtigheden af, at det i dag er lettere at sammensætte et praktikophold, der tager højde for elevens personlige kvalifikationer.

Virksomheden er sjældent selv opsøgende, og det er kun de færreste, der annoncerer efter elever. I langt de fleste tilfælde er det eleven, der opsøger virksomheden, som derefter kontakter skolen for at blive godkendt. Virksomhederne beretter om meget energiske og vedholdende elever, som er fulde af gå-på-mod og ikke lader sig slå ud af, at virksomheden ikke har haft elever i den seneste tid – endsige haft elever tidligere.

Erfaringer med elever er en afgørende faktor for alle virksomheder. Selv de virksomheder, som ikke tidligere har haft elever, nævner, at dårlige erfaringer med en elev vil få dem til at overveje, om de vil fortsætte med at have elever. Omvendt kan gode oplevelser med elever styrke oplæringsviljen og incitamentet til at få nye elever.

Nogle virksomheder understreger, at det er vanskeligt at finde en egnet kvalificeret elev. Omvendt kan der spores en vis stolthed, når virksomheden har fået en af de elever, hvor der skal gøres en ekstra indsats, og hvor det lykkedes at gøre vedkommende til en dygtig faglært medarbejder.

4.4.1. Delkonklusion

Ovenstående viser, at der er flere forskellige grunde til, at den enkelte virksomhed vælger at blive godkendt. Oplysninger om den skole/det faglige udvalg, der har registreret godkendelsen, siger isoleret ikke noget om det eventuelt opsøgende arbejde, der har ligget til grund for godkendelsen på det tekniske område. På det merkantile område er det dog mere entydigt, da det faglige udvalg har udlagt kompetencen til at godkende virksomheder til det lokale uddannelsesudvalg, som skolerne sekretariatsbetjener. Vi kan dog ikke vide, om det er skolen, der har opsøgt virksomheden, eller omvendt. Uanset registreringsmetode vurderes det, at flertallet af virksomheder ønsker en opsøgende indsats baseret på ansigt til ansigt dialog, og at skolen spiller en aktiv rolle gennem såvel godkendelsesprocessen som undervejs i praktikforløbet.

4.5. Hvorfor ønsker virksomheder ikke at blive praktikpladsgodkendt

Undersøgelsen viser, at de virksomheder, der efter besøg fra skolen fortsat ikke har ønsket at blive praktikpladsgodkendt, i 9 ud af 10 tilfælde begrundet det med mangel på relevante opgaver, som kan danne udgangspunkt for en uddannelsesaftale¹. Det er altså ikke som udgangspunkt virksomheder, der har vanskeligt ved at identificere mulige egnede opgaver. Ofte er det virksomheder, som inden for de senere år har oplevet en stagnation i opgaveporteføljen og har afskediget medarbejdere. Den økonomiske situation har også i nogle tilfælde ført til omlægning eller omstrukturering af produktionen og en udbredt usikkerhed om fremtidens ordresituation. Virksomhederne virker bevidste om, at en praktikpladsgodkendelse ikke nødvendigvis behøver at blive ledsaget af en øjeblikkelig ansættelse af en elev.

Enkelte virksomheder mener ikke at have opgaver, der egner sig til en elev. En virksomhed nævner blandt andet virksomhedens tekniske specialiserede karakter som værende en forhindring. En anden nævner virksomhedens størrelse (enkeltmandsvirksomhed).

Fælles for virksomhederne er, at den aktuelle præmieordning ikke har nogen afgørende betydning. De virksomheder, der efter besøg af en skole ikke ønsker at blive praktikpladsgodkendte, betegner sig selv som velinformerede om muligheder for sammensætning af praktikforløb. Adskillige af virksomhederne roser skolerne for deres opsøgende indsats og for informationsniveauet.

Der er en ligelig fordeling mellem virksomheder, der tidligere har haft elever ansat, og virksomheder, for hvem det er helt nyt at ansætte elever. Det er vanskeligt at sige noget om

¹ Det er væsentligt at gøre opmærksom på, at der er tale om et begrænset antal virksomheder, der indgår i undersøgelsen, og at resultaterne derfor ikke kan opfattes som repræsentative for alle virksomheder, der ikke tager elever.

branchevariation, da der er for få enheder til at kunne konkludere håndfast, men umiddelbart er det på tværs af brancher, at virksomheder afstår fra at blive praktikpladsgodkendt.

4.6 Samarbejde med faglige udvalg

Analysen viser, at virksomhederne ikke mener, at de bliver kontaktet af arbejdsgiverorganisationer, fagforeninger eller de faglige og lokale uddannelsesudvalg vedrørende praktik. Ingen af de virksomheder, vi har talt med, fortæller (kan huske), at de har modtaget nogen henvendelse.

4.7 Hvad fungerer godt og mindre godt i forhold til praktikpladsskabelsen

Langt de fleste af de virksomheder, der har deltaget i undersøgelsen, er tilfredse med samarbejdet med erhvervsskolerne om godkendelse og ansættelse af elever, mens perioden efter ansættelsen ofte er præget af manglende informationsudveksling mellem skole og virksomhed.

Undersøgelsen viser, at mange virksomheder gerne vil godkendes og fungerer som praktikplads, og at der formentlig er et endnu ikke udnyttet potentiale, som imidlertid kun kan udløses ved en meget aktiv målrettet indsats fra skolerne i form af direkte opsøgende kontakt. Dette forudsætter, at arbejdet yderligere systematiseres og professionaliseres, og at skolernes ledelse og bestyrelse sikrer tilstrækkelige ressourcer og bakker strategisk op. Det er her væsentligt at være opmærksom på, at der løbende sker forandringer i virksomhedernes krav til eleverne, og at virksomhederne generelt ikke ansætter elever, hvis de ikke kan honorere de krav, virksomhederne har. Derfor er der også en stor forpligtigelse for skolerne i at tydeliggøre de måder og former, hvormed man kan sammensætte et praktikophold. Der er ingen tvivl om, at virksomheders uddannelsesopmærksomhed skærpes, når de løbende gøres opmærksom på området – f.eks. gennem uopfordrede henvendelser eller fra et kvalificeret udbud af elever til de godkendte praktikvirksomheder.

Analysen har vist, at virksomhederne ikke har været bevidste om skolernes ekstra praktikpladsopsøgende indsats i 2010. Ofte er det henvendelser fra insisterende elever, der har ført til oprettelsen af en praktikplads eller i første omgang en praktikpladsgodkendelse. Der tegner sig generelt i undersøgelsen et billede af, at den personlige kontakt i forhold til praktikskabelsen fungerer godt.

5. Evaluators anbefalinger til det fortsatte arbejde

I dette afsnit præsenteres en række anbefalinger til måder, hvormed man kan fremme det praktikpladsopsøgende arbejde over for godkendte og ikke-godkendte virksomheder. Anbefalingerne bygger på de observationer, der er lavet i forbindelse med evalueringen og vores øvrige viden om det praktikpladsopsøgende arbejde.

Der fokuseres i anbefalingerne på initiativer, der kan iværksættes hos skolerne, i partssystemet og på nationalt plan.

5.1. Hvad kan skolerne gøre?

5.1.1. Etablering af netværk og øget koordinering af det praktikpladsopsøgende arbejde

På flere skoler er der behov for etablering af netværk og øget vidensdeling på tværs af indgangene, således at strategier og god praksis i højere grad forankres institutionelt og mellem institutioner.

På nogle skoler er der behov for, at arbejdet i forbindelse med godkendelse af virksomheder og oprettelse af praktikpladser opprioriteres og synliggøres. Undersøgelsen viser, at der på alle skoler er behov for, at praktikpladsarbejdet bredes ud og i højere grad bliver et *fælles* ansvar.

Der bør følges op på omfanget af det praktikpladsopsøgende arbejde hos de skoler, der kun udbyder grundforløb. Det skal undersøges nærmere, hvorvidt der er tale om et generelt billede af, at de ikke finder, at de har en opsøgende forpligtigelse i forhold til praktikpladsskabelsen.

5.1.2. Ledere og bestyrelser skal deltage aktivt i det praktikpladsopsøgende arbejde

Der er behov for, at ledere og bestyrelser igen opfordres til at indgå aktivt i det praktikpladsopsøgende arbejde på såvel strategisk som operationelt plan. Det er ikke tilstrækkeligt, at emnet tages op på møder. Der skal allokeres ressourcer til området, og der skal følges strategisk op på resultater – også med henblik på justering af indsatser.

Det er også en del af bestyrelsens og ledelsens ansvar at tilsikre, at de praktikpladsopsøgende aktiviteter på skolens forskellige indgange koordineres.

5.2. Hvad kan arbejdsmarkedets parter gøre?

5.2.1. Synliggøre det praktikpladsopsøgende arbejde

Praktikpladsarbejdet er ofte ikke særligt synligt eller prestigefyldt på skolerne, selvom det er en grundlæggende forudsætning for, at det danske vekseluddannelsessystem kan fungere. Det anbefales, at der oprettes et professionelt netværk, hvor praktikpladsmedarbejdere på tværs af skoler kan indgå. Netværket kan etableres inden for allerede eksisterende rammer og kan eventuelt være underopdelt i forhold til forskellige brancher, erhvervsskolernes størrelse og indgange, så der kan videndeles om muligheder og problemer specifikt i forhold til branchen.

5.2.2. De lokale uddannelsesudvalg skal have en aktiv rolle i det praktikpladsopsøgende arbejde

De faglige udvalg og lokale uddannelsesudvalg er efter de generelle regler forpligtiget til at foretage opsøgende arbejde med henblik på at tilvejebringe praktikpladser hos både godkendte og ikke-godkendte virksomheder. Ofte er praktikpladssituationen et fast tema på de lokale

uddannelsesudvalgsmøder, men udvalgene er kun engageret på overordnet vis. Der er et stort behov for, at partssystemet samlet får diskuteret, om de lokale uddannelsesudvalg fungerer hensigtsmæssigt. Det skal blandt andet ses i lyset af, at der inden for flere fagområder og brancher er et substantielt gab mellem udbud og efterspørgsel af praktikpladser.

5.3. Hvad kan gøres på nationalt plan?

5.3.1. Professionalisering af det praktikpladsopsøgende arbejde

Det praktikpladsopsøgende arbejde kan yderligere professionaliseres og systematiseres. En uddannelse med et afsluttende certifikat kan være med til at understøtte og skabe prestige om arbejdet. Uddannelsen kan indeholde elementer som salg, markedsføring, virksomhedskommunikation og jura (viden om lovgrundlag for det praktikpladsopsøgende arbejde). For de personer, der allerede arbejder med at skabe praktikpladser, kan deres kompetencer meritgodkendes, således at de får bevis uden at skulle deltage i et kursus.

5.3.2. Anvend Praktik+

Alle skoler skal ”opfordres” til at anvende Praktik+. Der er en klar sammenhæng mellem det praktikpladsopsøgende arbejdes prioritering på skolen og anvendelsen af Praktik+. Hvis flere skoler begynder at anvende Praktik+, vil der ikke være behov for, at UNI- C leverer nye datasæt.

5.3.3. Udbyg Praktik+

Praktik+ vil af mange blive opfattet som et endnu bedre værktøj, hvis det både kan rumme kundeoplysninger (CRM) og datasæt for både EUD- og VEU-området.

5.3.4. Fokusering af indsatser

Der er fortsat behov for viden om praktik i virksomhederne. Analysen peger dog på, at særlige indsatser og kampagner ikke når tilstrækkeligt ud med de væsentlige budskaber. Hvis der skal iværksættes kampagner, skal der være fokus på de gode historier om virksomheder, der har udbytte og succes med deres elever, og valg af kanaler bør overvejes nøje – f.eks. opprioritering af den direkte kontakt mellem skole og virksomhed, brug af lokalradio og brug af lokaltv.

5.3.5. Opfølgning på brug af Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER-midler)

Det anbefales, at der foretages en årlig opfølgning af brugen og effekten af AER-midler inden for det praktikpladsopsøgende arbejde, det kan både være i form af tværgående videndeling på projekter, der har temafællesskaber og evt. stikprøver på effekter. For at kunne skaffe flere praktikpladser er det nødvendigt at sikre, at der finder en optimal ressourceallokering sted og at den viden og erfaring, der genereres et sted, kan bringes til anvendelse andre steder.

Undersøgelse af grundskolernes forpligtigelse

Der skal iværksættes en undersøgelse af i hvilket omfang der foregår praktikpladsopsøgende arbejde på de skoler, der kun udbyder grundforløb.